

Waterwoordvoerder Liesbeth van Tongeren, GroenLinks

‘Drinkwaterbelang moet bovenaan in de Structuurvisie Ondergrond’

Liesbeth van Tongeren is in de Tweede Kamer voor GroenLinks woordvoerder Economische Zaken, Infrastructuur en Milieu, en Veiligheid en Justitie. Ze is bekend van haar strijd tegen vervuilende fossiele brandstoffen, zoals schaliegas, en vóór schone energiebronnen, zoals aardwarmte, wind- en zonne-energie. Daarbij lijkt water een beetje een ondergeschoven kindje.

‘Dat klopt, water is momenteel niet hét grote speerpunt van GroenLinks’, aldus Van Tongeren. ‘Tegelijkertijd beseffen we terdege dat water een primaire voorwaarde is voor leven, en dus wel degelijk een belangrijk onderwerp. We benaderen water integraal, als onderdeel van onze andere thema’s, zoals klimaat, energie en de circulaire economie. Dat heeft ook te maken met de omvang van onze fractie: met z’n vieren kun je niet alles altijd de aandacht geven die je zou willen.’

Hoe staat het Nederlandse waterbeleid er volgens jullie bij?

Van Tongeren: ‘Dat gaat niet goed. De veiligheid van de dijken laat te wensen over, er wordt onvoldoende aandacht geschonken aan de waterkwaliteit en de regering komt zelfs de Europese afspraken uit de Kaderrichtlijn Water niet na. De kwaliteit van het oppervlaktewater moet echt snel beter worden. Daarnaast hebben wij grote zorgen over het grondwater, zeker in het licht van de eventuele schaliegaswinning. We missen in het kabinetsbeleid een brede en integrale benadering van water.’

Ze vervolgt: ‘Nederland pronkt in het buitenland met waterkennis, maar heeft zelf de zaakjes niet goed op orde. Voorbeelden te over: vervoer over water wordt gepromoot, terwijl de waterstanden in onze rivieren – door de grotere extremen in neerslag – vaker te hoog of juist te laag zijn, zodat er helemaal niet kan worden gevaren. Een ander punt is de toenemende ‘verharding’ van de Nederlandse openbare ruimte. Doordat het regenwater minder goed weg kan, de grond in, gaan er bij veel of langdurige neerslag problemen ontstaan met de waterafvoer. Verder zijn er nog steeds over-

schrijdingen van de normen voor bepaalde bestrijdingsmiddelen in het water. En er doemen al weer nieuwe probleemstoffen op in het water: microplastics, medicijnen en ga zo maar door. Allemaal signalen dat niet alle aspecten worden meegenomen bij de beleidsafwegingen: de regering moet dus haar huiswerk beter gaan maken.'

Wat bedoelt u daar precies mee?

Van Tongeren: 'Nederland moet in 2015 gewoon voldoen aan de KRW-doelen. En voorlopig heb ik nog niets gezien dat erop duidt dat dat gaat gebeuren. Wij blijven daar dus aandacht voor vragen.'

Uw partij heeft gepleit voor lastenverhoging op water, zowel voor burgers als voor

bedrijven, zoals de Belasting op leidingwater (Bol). *Wat is daarbij uw drijfveer?*

Van Tongeren: 'Wij vinden water een grondrecht, waarvan alle burgers goedkoop gebruik moeten kunnen maken. Maar we zijn ook aanhangers van het beginsel 'de vervuiler betaalt'. Daaronder valt wat ons betreft ook grootverbruik: individuen of bedrijven waarvan het watergebruik boven een bepaalde grens ligt, moeten meer betalen. Waarom zou je met belastinggeld van de gewone burger goedkoop water ter beschikking stellen aan grote bedrijven? Maar ook een consument die elke week zijn tuintje sproeit, zijn zwembad vult en zijn auto's wast, mag wat ons betreft een hoger tarief betalen.'

Naast de Bol zien we steeds meer gemeenten die precario heffen op de aanwezigheid van waterleidingen in gemeentegrond: wat vindt u daarvan?

Van Tongeren: 'Ik begrijp dat gemeenten druk voelen op hun begroting, maar dit is een rare vestzak-broekzakconstructie. De gemeenten zijn aandeelhouder van de drinkwaterbedrijven en betalen dus eigenlijk aan zichzelf. Uiteindelijk draait de burger er natuurlijk voor op, via een hoger tarief. Het probleem zit bij het regeringsbeleid: er worden onder de noemer van 'decentralisatie' taken bij de gemeente neergelegd zonder het bijbehorende budget. Geen wonder dat gemeenten proberen nieuwe inkomstenbronnen aan te boren.'

U loopt al sinds 2010 te hoop tegen schaliegaswinning; eind 2013 is een motie van u aangenomen over aanpassing van de Mijnbouwwet, omdat de wet geen recht doet aan de huidige bestuurlijke verhoudingen; waarom?

Van Tongeren: 'De Mijnbouwwet is echt ouderwets. Hij kijkt alleen naar de ondergrond en geeft zelfs voor de minister weinig afwegingsruimte voor het weigeren van een opsporingsvergunning. En als die eenmaal is verleend, is het voor de minister bijna onmogelijk om daarna een exploitatievergunning te weigeren.'

'Ik heb destijds van minister Verhagen een toezegging gekregen dat in de Structuurvisie Ondergrond twee zaken voorrang krijgen: drinkwaterwinning en duurzame energietoepassingen. Dat betekent dat bij alle vragen rondom de Nederlandse bodem eerst moet worden gekeken of er ook maar de kleinste kans be-

staat dat een voorgenomen activiteit conflicteert met de drinkwatervoorziening of met toekomstige duurzame energiewinning, zoals geothermie. We houden scherp in de gaten of de huidige minister die belofte nakomt. Ook in STRONG willen wij dus het drinkwaterbelang op één hebben.'

'We hebben nog geen inzicht in officiële stukken, maar het feit dat minister Kamp van plan is een aparte structuurvisie voor schaliegas te ontwikkelen, wekt geen vertrouwen. Er is nu gezegd dat de beide visies 'op elkaar' worden gelegd, maar wij geloven alleen in één gedegen integrale aanpak, onder de paraplu van het ministerie van IenM. Alleen dan is een brede afweging gegarandeerd.'

Van Tongeren vervolgt: 'Minister Kamp heeft zich tot nu toe weinig aangetrokken van het verzet tegen het boren en cracken. Steeds meer gemeenten en provincies laten weten bezorgd te zijn over de besluitvorming. Juist het lokale verzet, de inzet van de drinkwaterbedrijven en het feit dat het onderwerp snel in de Tweede Kamer kwam, hebben ertoe geleid dat niet klakkeloos is begonnen met schaliegaswinning. Tegelijkertijd moeten we alert blijven: Arcadis zoekt in opdracht van minister Kamp al naarstig naar locaties voor schaliegaswinning. Daarnaast lijkt het erop dat wél vergunningen zijn afgegeven voor het winnen van steenkoolgas, wat mogelijk nog schadelijker is voor het milieu en het grondwater dan schaliegaswinning. Wij vinden dat woordbreuk, want onder het moratorium op schaliegaswinning vallen alle 'niet-conventionele' winningen.'

Wat wordt de inzet van GroenLinks bij de verdere behandeling van STRONG?

Van Tongeren: 'We hebben een reeks vragen gesteld aan de minister, als input voor de komende debatten. GroenLinks en andere partijen in de Kamer willen geen twee processen die gaan leiden tot twee structuurvisies over de ondergrond, bij twee ministeries, EZ en IenM. We blijven pleiten voor een zorgvuldige, integrale afweging van alle betrokken belangen, met voldoende aandacht voor de verschillende belangen, zoals milieu, energie en drinkwatervoorziening.'